

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА 08.40/ДСНС

"Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту маркування територій, забруднених вибухонебезпечними предметами"

I. Загальні положення

1. Стандартна оперативна процедура 08.40/ДСНС "Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту маркування територій, забруднених вибухонебезпечними предметами" (далі - СОП) розроблена відповідно до ДСТУ-П ІМАС 08.40:2016 (ІМАС 08.40:2013, ІДТ) "Маркування загроз, пов'язаних із мінами та вибухонебезпечними залишками війни" та визначає порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту маркування територій і розташованих на них об'єктів інфраструктури, інших будівель і споруд з метою забезпечення чітких та недвозначних попереджень про небезпеку, яка існує для людей на територіях, забруднених вибухонебезпечними предметами (далі - ВНП), а також запобігання несанкціонованого доступу на такі території.

2. СОП встановлює мінімальні вимоги до маркування небезпечних зон, а також боєприпасів та інших ВНП.

3. Положення СОП не визначають порядок маркування територій під час проведення операцій з розмінування.

4. У СОП терміни вживаються у такому значенні:

знак мінної небезпеки (маркер) - знак, який встановлюється для попередження щодо наявності загрози, пов'язаної із ВНП;

маркування - виконання заходів з метою позначення на місцевості межі імовірно (підтверджено) небезпечної території;

система маркування - сукупність знаків мінної небезпеки та фізичних бар'єрів;

фізичний бар'єр - штучна перешкода, встановлена з метою запобігання несанкціонованого доступу на імовірно (підтверджено) небезпечну територію.

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному у СОП 08.10/ДСНС та СОП 08.20/ДСНС.

II. Мета маркування, організація проведення маркування

1. Маркування імовірно (підтверджено) небезпечної території здійснюється з метою встановлення чітких і недвозначних попереджень людей про небезпеку, пов'язану із наявністю вибухонебезпечних предметів, та запобігання несанкціонованого доступу на такі території.

2. Загальна організація проведення маркування встановленої імовірно (підтверджено) небезпечної території у межах регіону покладається на керівників головних управлінь (управлінь) ДСНС в областях та м. Києві (далі - територіальні органи управління) і їх заступників, до функцій і завдань яких належить організація робіт із гуманітарного розмінування.

3. Безпосередня організація проведення маркування встановленої імовірно (підтверджено) небезпечної території у межах визначених зон відповідальності покладається на керівників формувань цивільного захисту, у складі або підпорядкуванні яких є піротехнічні підрозділи.

У разі відсутності у підпорядкуванні територіального органу управління піротехнічного підрозділу або якщо територія регіону поділена на декілька зон відповідальності - територіальним органом управління організується взаємодія з відповідним формуванням центрального підпорядкування ДСНС щодо організації та проведення маркування встановленої імовірно (підтверджено) небезпечної території у межах визначених зон відповідальності.

4. Для забезпечення встановлення та утримання (обслуговування) маркування визначеної імовірно (підтверджено) небезпечної території, інформування місцевого населення про вид небезпеки та межі небезпечної зони начальниками територіальних органів управління та підпорядкованих їм підрозділів налагоджується взаємодія з місцевими органами виконавчої влади, а у разі необхідності з територіальними органами міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, органами військового управління, іншими підприємствами, установами і організаціями.

5. Питання, пов'язані із установами та утриманням (обслуговуванням) маркування визначеної імовірно (підтверджено) небезпечної території, повинні розглядатися на засіданнях регіональних та місцевих комісій з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій у комплексі з іншими питаннями щодо організації та виконання завдань з гуманітарного розмінування територій.

6. Безпосереднє маркування території, якій за результатами виявлення прямих та непрямих ознак (доказів) визначено статус "імовірно небезпечної території" або "підтверджено небезпечної території" (статус території визначається СОП 08.10/ДСНС та СОП 08.20/ДСНС), здійснюється піротехнічним підрозділом, що проводив нетехнічне або технічне обстеження території.

7. Рішенням керівників територіальних органів управління для надання допомоги піротехнічному підрозділу у проведенні маркування імовірно (підтверджено) небезпечної території можуть залучатися інші підпорядковані підрозділи або формування цивільного захисту, у зоні відповідальності яких знаходиться встановлена імовірно (підтверджено) небезпечна територія.

8. Категорично забороняється проведення робіт з маркування імовірно (підтверджено) небезпечної території додатково залученими підрозділами або формуваннями цивільного захисту без присутності піротехнічного підрозділу який проводив нетехнічне або технічне обстеження цієї території.

III. Загальні характеристики систем маркування, їхні конструктивні особливості та елементи

1. У конструкціях систем маркування, як правило, використовуються стандартні знаки мінної небезпеки промислового виробництва та підручні матеріали, що є у наявності поблизу визначеної імовірно (підтверджено) небезпечної території.

При виготовленні систем маркування необхідно враховувати, що матеріали, з яких виготовляються елементи таких систем маркування, повинні бути максимально дешевими за своєю вартістю та мати мінімальну можливість щодо використання в інших цілях.

У разі використання для виготовлення елементів систем маркування з дорогих матеріалів, або вартісних, або матеріалів, що можливо практично застосувати в інших цілях, такі системи маркування з великою ймовірністю будуть викрадені або знищені.

2. Залежно від терміну встановлення системи маркування поділяють на три типи:

постійна система маркування;

тимчасова система маркування;

імпровізована система маркування.

2.1. Постійна система маркування встановлюється для позначення імовірно (підтверджено) небезпечних територій, на яких протягом найближчого місяця не планується проведення технічного обстеження або гуманітарного розмінування.

Постійна система маркування використовуються для позначення периметра (межі) встановленої імовірно (підтверджено) небезпечної території та для запобігання несанкціонованому доступу на встановлену імовірно (підтверджено) небезпечну територію.

Основними елементами постійної системи маркування є знаки мінної небезпеки, фізичні бар'єри, комбінація знаків мінної небезпеки та фізичних бар'єрів.

Додатковими елементами постійної системи маркування можуть бути інформаційні щити (плакати, стенди) із позначенням на них попередження про мінну небезпеку, розмірів імовірно (підтверджено) небезпечної території, інформації щодо порядку дій у разі виявлення вибухонебезпечних предметів, телефонів екстрених служб.

2.2. Тимчасова система маркування встановлюється для позначення межі імовірно (підтверджено) небезпечної території при підготовці до проведення технічного обстеження або гуманітарного розмінування цієї території.

Основні та додаткові елементи тимчасової системи маркування є такі ж, що і основні та додаткові елементи постійної системи маркування.

2.3. Імпровізована система маркування створюються з підручних матеріалів, за умов відсутності елементів промислового виробництва, що використовуються при встановленні постійних та тимчасових систем маркування.

Імпровізовані системи маркування, як правило, встановлюються за рішенням місцевих органів влади або місцевим населенням на термін не більше ніж 10 діб з метою огороження території, стосовно якої є підозра забруднення ВНП.

Імпровізовані системи маркування у максимально короткий термін підлягають заміні на постійні або тимчасові системи маркування.

3. Піротехнічні підрозділи повинні уникати встановлення імпровізованих систем маркування, а використовувати елементи промислового виробництва, що застосовуються при встановленні постійних або тимчасових систем маркування.

IV. Елементи систем маркування

1. Знаки мінної небезпеки

1. Знаки мінної небезпеки виготовляються квадратної та трикутної форми.

На червоному або помаранчевому фоні білою фарбою зображується символ небезпеки та надпис "НЕБЕЗПЕЧНО МІНИ" або "УВАГА МІНИ" (універсальним символом небезпеки є череп та схрещені кістки).

Зворотна сторона знака мінної небезпеки повинна бути білого кольору.

Зовнішній вигляд та розміри знаків мінної небезпеки зображено на рисунку 1.

Рис. 1. Знаки мінної небезпеки.

а) трикутної форми; б) квадратної форми; в) знак, встановлений на місцевості

2. Попередження "НЕБЕЗПЕЧНО МІНИ" або "УВАГА МІНИ" також може бути зазначено на одній із шести мов, визнаних ООН (англійська, французька, російська, китайська, арабська та іспанська), але це є рекомендацією, яка не обов'язкова до виконання.

3. Знак мінної небезпеки може мати жовту окантовку зі світловідбиваючого матеріалу, що відбиває світло, але це є рекомендацією, яка не обов'язкова до виконання.

4. Знаки мінної небезпеки встановлюються за допомогою стовпчиків на висоті 1,0 - 1,25 м від нижнього краю знаку до землі та на відстані 15-20 м від межі імовірно (підтверджено) небезпечної території.

Знаки мінної небезпеки встановлюються один від одного на відстані не більше 30 м та 5 м від кожної "Точки повороту" у місцях, що забезпечують чітку їх видимість при денному світлі на відстані не більше 30 м.

5. У кожній "Точці повороту" встановлюється знак жовтого кольору на висоті 1,0 - 1,25 м від нижнього краю знаку до землі, на якому позначається номер "Точки повороту", її географічна координата та відстані до сусідніх "Точок повороту" (рис. 2).

Зворотна сторона знака "Точка повороту" повинна бути білого кольору.

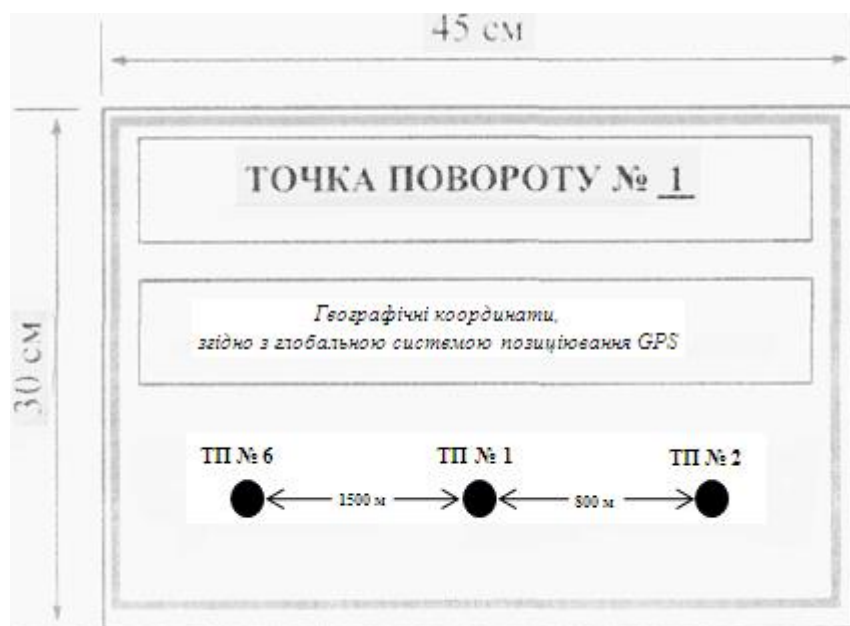

Рис. 2. Знак "Точки повороту".

6. У разі, якщо рослинність або рельєф місцевості не дозволяє встановлення знаків мінної небезпеки на відстані не більше 30 м один від одного, або не забезпечує чітку їх видимість, у таких місцях встановлюються фізичні бар'єри.

7. Типова схема розстановки знаків мінної небезпеки зображена на рисунку 3.

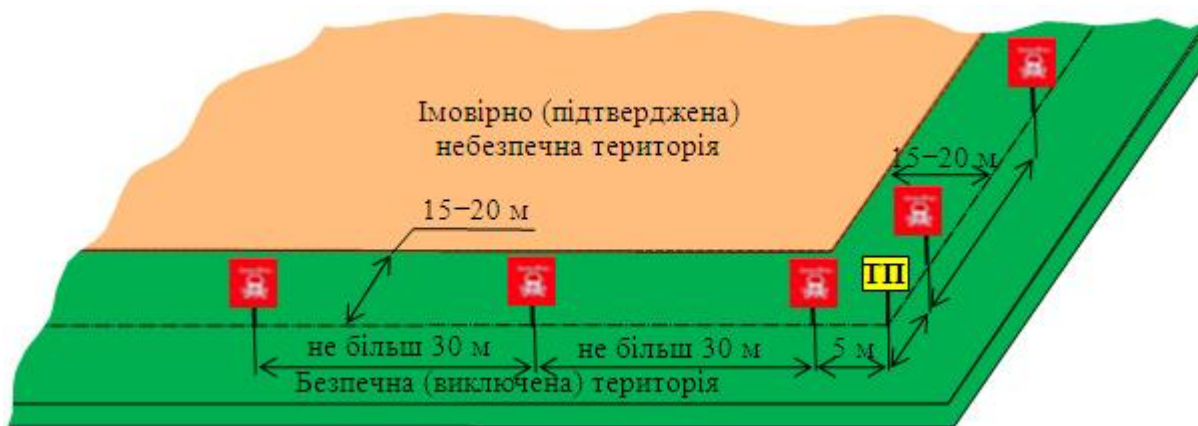

Рис. 3. Типова схема розстановки знаків мінної небезпеки

2. Фізичний бар'єр

1. Фізичні бар'єри, як правило, встановлюються у вигляді паркану, шлагбауму або іншої перешкоди, яка перешкоджає несанкціонованому доступу на імовірно (підтверджено) небезпечну територію.

2. Фізичний бар'єр у вигляді паркану.

2.1. На фізичному бар'єрі у вигляді паркану на відстані 0,25 - 0,5 м та 1,0 - 1,25 м над землею закріплюються дві нитки з будь-якого міцного матеріалу (дріт, мотузка, синтетичний шнур, стрічка тощо).

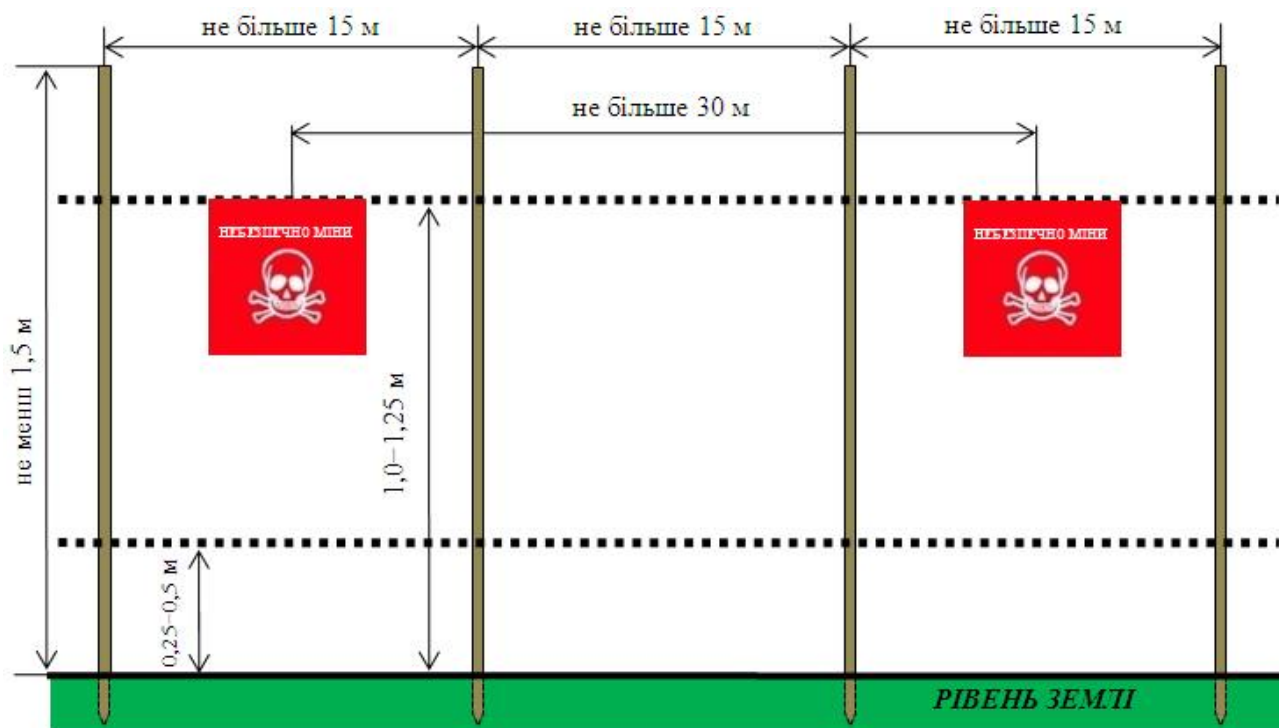

Рис. 4. Фізичний бар'єр у вигляді паркану

2.2. У якості стійок паркану можуть використовуватись дерева та кущі, елементи будівельних конструкцій, опори ліній електропередач або виготовлені заздалегідь стовпчики.

Стійки паркану повинні бути висотою не менш 1,5 м та розташовані на відстані не більше 15 м один від одного.

2.3. Знаки мінної небезпеки прикріплюються до верхньої нитки паркану на відстані не більше 30 м один від одного та 5 м від кожної "Точки повороту".

У разі необхідності знаки мінної небезпеки можуть кріпитися до стійок паркану.

2.4. У кожній "Точці повороту" встановлюється знак, опис якого наведено у пункті 5 глави 1 розділу IV цього СОП.

2.5. Фізичний бар'єр у вигляді паркану встановлюється на відстані 15 - 20 м від межі імовірно (підтверджено) небезпечної території.

2.6. Вигляд фізичного бар'єра у вигляді паркану зображено на рисунку 4.

3. Фізичний бар'єр у вигляді шлагбаума.

3.1. Фізичний бар'єр у вигляді шлагбаума встановлюється на автомобільних шляхах та дорогах для запобігання несанкціонованого доступу або проїзду на імовірно (підтверджено) небезпечну територію.

3.2. Фізичний бар'єр у вигляді шлагбаума встановлюється у місцях, що максимально виключають можливість його об'їзду або обходу.

У разі неможливості вибору такого місця по боках шлагбаума встановлюються фізичні бар'єри у вигляді паркану або інші перешкоди, що максимально виключають можливість його об'їзду або обходу.

3.3. Стріла шлагбаума встановлюється у стійки на висоті 1,0 - 1,25 м від рівня землі. Посередині стріли шлагбаума кріпиться знак мінної небезпеки.

За можливості стійки та стріла шлагбаума розфарбовується червоно-білими смугами.

3.4. Вигляд фізичного бар'єра у вигляді шлагбаума зображено на рисунку 5.

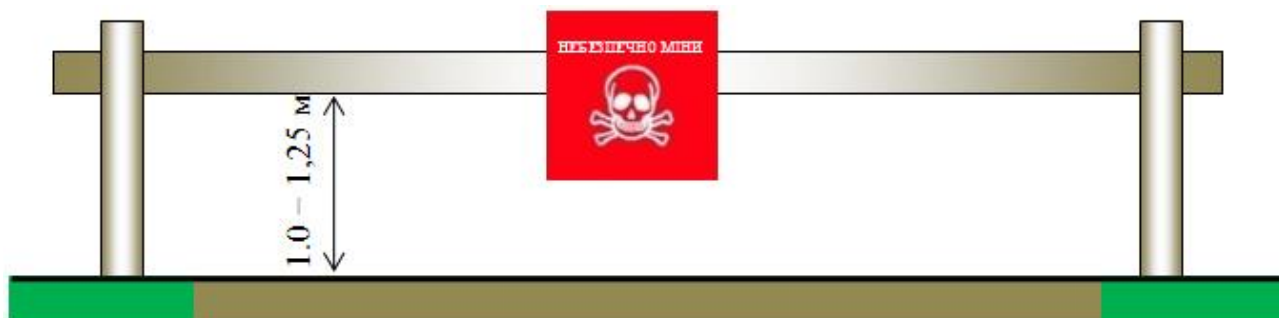

Рис. 5. Фізичний бар'єр у вигляді шлагбаума

V. Передача систем маркування, їх утримання та обслуговування

1. По завершенню маркування імовірно (підтверджено) небезпечної території піротехнічний підрозділ, що встановив систему маркування, передає їх районному (міському) відділу (управлінню) територіального органу управління, у зоні відповідальності якого знаходиться встановлена імовірно (підтверджено) небезпечна територія.

2. Передача системи маркування здійснюється з оформленням Акта прийому-передачі маркування імовірно (підтверджено) небезпечної території (далі - Акт) за формою, наведеною у додатку до цього СОП.

Акт підписується начальником піротехнічного підрозділу, що встановлював систему маркування, і представником районного (міського) відділу (управління) територіального органу управління, до функцій та обов'язків яких належить здійснення ідентифікації ВВП, та затверджується керівником формування, піротехнічний підрозділ якого здійснював маркування, і керівником районного (міського) відділу (управління) територіального органу управління, якому передається встановлена система маркування.

Акт складається у двох примірниках. Один примірник зберігається у піротехнічному підрозділі, що встановив систему маркування, другий примірник - у районному (міському)

відділу (управлінню) територіального органу управління, до якого передано систему маркування.

3. Відповідальність щодо утримання та обслуговування системи маркування імовірно (підтверджено) небезпечної території покладається на районний (міський) відділ (управління) територіального органу управління, до якого передано систему маркування на підставі Акта, зазначеного у пункті 2 розділу V цього СОП.

4. Утримання встановленої системи маркування імовірно (підтверджено) небезпечної території здійснюється шляхом візуального обстеження периметру небезпечної зони, яке проводиться не менш раз на два тижні.

5. Обслуговування та відновлення конструкцій системи маркування та їх елементів може проводитися без присутності піротехнічного підрозділу, при цьому особовому складу, залученому до цих робіт, категорично забороняється заходити за межу небезпечної зони, що позначається конструкціями систем маркування та їх елементами.

6. Роботи щодо обслуговування та відновлення конструкцій за межею небезпечної зони проводяться виключно фахівцями піротехнічного підрозділу, що встановлював систему маркування імовірно (підтверджено) небезпечної території.

7. Питання щодо утримання та обслуговування встановлених систем маркування може бути передано місцевим органам влади та органам місцевого самоврядування, за їх згодою.

8. З початком виконання робіт з гуманітарного розмінування імовірно (підтверджено) небезпечної території здійснення заходів щодо утримання та обслуговування системи маркування покладається на піротехнічний підрозділ, залучений до проведення таких робіт на цій території.

9. Встановлені системи маркування демонтуються тільки після завершення робіт з гуманітарного розмінування та передачі для подальшого використання очищеної території бенефіціарам.

АКТ

прийому-передачі системи маркування імовірно (підтверджено) небезпечної території

Додаток
до Стандартної оперативної процедури
08.20/ДСНС "Проведення органами
та підрозділами цивільного захисту
технічного обстеження територій,
імовірно забруднених
вибухонебезпечними предметами"
ЗАТВЕРДЖУЮ

ЗАТВЕРДЖУЮ

(керівник формування, піротехнічний підрозділ якого
здійснював маркування)

(керівник районного (міського) відділу (управління)
територіального органу управління, якому передається
встановлена система маркування)

(спеціальне звання, підпис, прізвище та ініціали)
"___" _____ 20__ р.
М. П.

(спеціальне звання, підпис, прізвище та ініціали)
"___" _____ 20__ р.
М. П.

**АКТ прийому-передачі системи маркування імовірно (підтверджено)
небезпечної території від "___" _____ 20__ р. N _____**

Начальником _____
(назва піротехнічного підрозділу територіального органу управління або

формування центрального підпорядкування ДСНС)

_____ Та _____
(спеціальне звання, прізвище та ініціали) (посада, спеціальне звання, прізвище та ініціали)

посадової особи районного (міського) відділу (управління) територіального органу управління)
складено цей акт, що "___" _____ 20__ р. (або у період з "___" _____ 20__ р. по
"___" _____ 20__ р.) до

_____ (назва районного (міського) відділу (управління) територіального органу управління)
передана система маркування небезпечної території у районі _____

_____ (назва населеного пункту, району області)

1. Площа території, на якій встановлено систему маркування _____ га
2. Статус небезпечної території _____
3. Тип встановленої системи маркування _____
4. Встановлені елементи системи маркування та їх кількість (протяжність):
знаки мінної небезпеки _____ од.; фізичний бар'єр у вигляді шлагбаума _____ од.;
знаки точки повороту _____ од.; фізичний бар'єр у вигляді паркану _____ м.;
інші елементи системи маркування _____

_____ (найменування, кількість (протяжність) елементів системи маркування)

ВИСНОВОК: Система маркування імовірно (підтверджено) небезпечної території встановлена у відповідності до вимог СОП 08.40/ДСНС "Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту маркування територій, забруднених вибухонебезпечними предметами" та передана до

_____ (назва районного (міського) відділу (управління) територіального органу управління)
для подальшого утримання та обслуговування

_____ (посада, спеціальне звання начальника піротехнічного підрозділу) _____ (підпис, прізвище та ініціали)
_____ (посада, спеціальне звання Р (М) В (У) територіального органу управління) _____ (підпис, прізвище та ініціали)

СХЕМА маркування імовірно (підтверджено) небезпечної території

Система координат	WGS 1984	
Формат координат	Градуси (градуси, хвилини/градуси хвилини, секунди)	
Координати		
	X	Y
ТП 1	48,61256	37,25645
ТП2	48,56857	37,23568
ТП3	48,58958	37,25693
ТП4	48,58959	37,23589
ТП5	48,58990	37,23590

_____ (посада, спеціальне звання начальника піротехнічного підрозділу)
 _____ (посада, спеціальне звання Р (М) В (У) територіального органу управління)

_____ (підпис, прізвище та ініціали)
 _____ (підпис, прізвище та ініціали)

Примітка. У разі наявності понад 10 "Точок поворотів (ТП)" на Схемі маркування імовірно (підтверджено) небезпечної території дозволяється підписати перші три "Точки повороту" (ТП1, ТП2 та ТП3) та стрілкою позначити напрямок руху до інших "Точок повороту".